

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 4 alin. (1) lit. a), 24, 25 alin.(1) lit. g) din Legea nr. 74
din 10 aprilie 2025 cu privire la Curtea Constituțională

**pentru controlul constituționalității
unor prevederi din Codul de Procedură Penală
nr. 122-XV din 14 martie 2003**

14:40

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
Intrare Nr.	184a	
"18"	08	2026

I – AUTORUL SESIZĂRII

Igor DODON,
Deputat în Parlamentul Republicii Moldova
Bulevardul Ștefan cel Mare și Sfânt 105,
Chișinău 2073

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are drept obiect controlul constituționalității art. 39 punctul 2) din Codul de procedură penală potrivit căruia Curtea Supremă de Justiție: judecă în primă instanță cauzele penale privind infracțiunile săvârșite de Președintele Republicii Moldova – *fiind aplicată norma prin analogie a legii - pentru preținse infracțiuni săvârșite de ex-Președinți.*

III – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Într-un stat de drept, Curtea Constituțională nu îndeplinește un simplu rol de cenzor tehnic, ci constituie punctul nodal în care legalitatea interacționează cu dreptatea, având misiunea de a veghea ca nicio normă procedural-penală să nu transforme cetățeanul dintr-un subiect de drepturi într-un simplu obiect al prigoanei judiciare. Examenul de constituționalitate al art. 39 din Codul de procedură penală devine astfel un demers vital pentru păstrarea coerenței valorice a ordinii juridice, motiv pentru care propunem prezenta chestiune controlului de constituționalitate, solicitând restabilirea ierarhiei firești dintre principiile fundamentale și tehnica legislativă.

Potrivit art. 82 alin.(3) din Constituția Republicii Moldova Parlamentul poate hotărî punerea sub acuzare a Președintelui Republicii Moldova, cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților aleși, în cazul în care săvârșește o infracțiune. Competența de judecată aparține Curții Supreme de Justiție, în condițiile legii. Președintele este demis de drept la data rămînerii definitive a sentinței de condamnare.

Pentru ca această normă să își producă efectele juridice, textul instituie o serie de condiții cumulative, divizate structural pe trei dimensiuni/aspecte distincte:

condiția de fond: săvârșirea unei infracțiuni *infracțiune funcțională (ratione materiae)* de către Președintele Republicii Moldova (*sau bănuiala*),

condiția de formă: ridicarea imunității,

aspectul competenței materiale: judecarea de către Curtea Supremă de Justiție (drept primă instanță) *în cazul săvârșirii infracțiunilor ce cad sub incidența imunității funcționale.*

Apreciem că norma criticată contravine cumulativ unui șir de norme constituționale: **Articolul 16 alin. (2) – Egalitatea în fața legii și a autorităților publice; Articolul 20 – Accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil; Articolul 81 alin. (3), Articolul 115 – Instanțele judecătorești (interzicerea înființării de instanțe extraordinare); Articolul 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) coroborat cu Articolul 2 din Protocolul nr. 7 la CEDO (Dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală).**

Astfel, Constituția în Capitolul V prevede expres rolul și locul Președintelui Republicii Moldova în cadrul organizării și funcționării statului, or, articolele 82 – 88 prevăd expres competențe și atribuții ale șefului statului.

În acest sens, Constituția Republicii Moldova reglementează la art. 81 alin. (3) și art. 82 o procedură excepțională și strict delimitată (*impeachment* / punerea sub acuzare), stabilind că Parlamentul poate hotărî punerea sub acuzare a Președintelui **în exercițiu**, caz în care competența de judecată în primă instanță aparține Curții Supreme de Justiție.

Textul art. 39 pct. 2) din CPP suferă însă de o **omisiune legislativă cu impact constituțional** și de **imprecizie constituțională**: norma **nu distinge** între:

- Faptele comise în exercitarea mandatului (*ratione materiae* / imunitate funcțională);
- Faptele de drept comun;
- Situația Președintelui în exercițiu *versus* situația unui fost Președinte al cărui mandat a încetat fără demararea procedurii constituționale de *impeachment*.

Formularea lacunară a art. 39 pct. 2) CPP permite o interpretare prin care CSJ rămâne instanță de fond chiar și după încetarea mandatului șefului statului, izolând competența CSJ de mecanismul constituțional obligatoriu prevăzut de art. 81-82 din Constituție (ridicarea imunității / votul Parlamentului). Această decuplare transformă norma procedurală într-o cale de excepție neacoperită de cadrul constituțional.

O eventuală urmărire penală în privința unui ex-Președinte urmează a fi realizată în condiții **de drept comun** prevăzute de Codul de procedură penală și nici decum prin prisma art.39: judecat de către Curtea Supremă de Justiție, dar fără ridicarea imunității în mod specific articolului 81 alin. (3) din Constituție.

Per a contrario, după încetarea mandatului, protecția procedurală prevăzută de Constituție pentru funcția de șef de stat își pierde aplicabilitatea operativă.

Dacă faptele imputate nu fac parte din sfera de exercitare a atribuțiilor oficiale (unde imunitatea materială/funcțională activează perpetuu *per a contrario*, blocând tragerea la răspundere), fostul titular al funcției trebuie supus procedurilor de drept comun.

Atribuirea unei competențe exclusive Curții Supreme de Justiție în privința fostului președinte creează un **regim judiciar discriminatoriu/de excepție**:

- Pe de o parte, i se refuză garanțiile procedurale specifice mandatului (mecanismul de ridicare a imunității de către Parlament);
- Pe de altă parte, i se refuză garanțiile procesuale ale cetățeanului de rând (dreptul de a fi judecat de instanțele de fond de drept comun și de a beneficia de apel).

Această stare de incertitudine izvorăște direct din redactarea legislativă defectuoasă a art. 39 pct. 2) CPP, care nu precizează limita temporală și condiționalitățile procesuale de aplicare a competenței CSJ.

În aceste condiții art. 39 din CPP contravine art. 16 din Constituție – principiul egalității în fața legii.

Or, Formularea nediferențiată a art. 39 pct. 2) CPP creează o **discriminare nejustificată obiectiv și rațional**: creează un regim juridic procesual nefavorabil pentru o categorie de fosti demnitari, privându-i de normele generale de competență de care beneficiază orice alt cetățean, fără a le conferi în schimb nicio protecție compensatorie.

Astfel este bine cunoscut faptul că imunitatea șefilor de state în dreptul penal este

fundamentată juridic de către timp și jurisprudența acumulată în dreptul comparat.

Or, dispozițiile incidente din Constituție nu promovează ideea că titularul imunității nu ar putea comite o infracțiune sau că nu trebuie pedepsit pentru aceasta, rațiunea care stă la baza legiferării la nivel constituțional stă în **protejarea funcției nu a persoanei**.

În cazul unor învinuiri neserioase sau șicanatorii, situație în care activitatea funcțională ar fi fost afectată, iar prestigiul funcției alterat din cauza unor intenții politicaniste șicanatorii fiindu-i aduse învinuiri imaginare și țesute scenarii compromițătoare, fără să existe o vinovăție reală, fiind denaturate aparențe pentru a le atribui colorit ilicit.

Din aceste raționamente se conturează doar o cale binară: fie acuzarea aplică integral art. 81 alin.(3) din Constituție, fie aplică normele generale procesual penale și respectiv competența generală de judecare a cauzei.

Nu există nici un argument pentru versiunea „a treia”: a nu ridica imunitatea, dar a deferi cazul Curții Supreme de Justiție în primă instanță – ceea ce constituie o viciere gravă de procedură, sau o eludare vădită a imunității funcționale, fapt care atrage o nulitate absolută a actelor de urmărire penală.

Or, dacă organul de urmărire penală consideră că acțiunile au fost realizate în calitate de Președinte, atunci de ce imunitatea *ratione materiae* ar fi încetat? Fapt care constituie un non-sens juridic – doctrina și practica dreptului constituțional recunosc că această este perpetuă. În asemenea cazuri, este bine cunoscut că imunitatea nu încetează la finele mandatului sau perioadei de exercitare a funcției, ci va continua cu titlu permanent.

Iar dacă analizăm funcționarea suprapusă a imunității *ratione materiae* și a celei *procedurale*: de exemplu dacă un șef de stat în exercițiu comite infracțiuni – în acest caz ambele tipuri de imunități coexistă și se suprapun. Care imunitate își va produce efectele? Răspunsul fiind evident – **cea procedurală**.

Astfel, ulterior încetării mandatului, încetează și protecția absolută a imunității procedurale, iar dacă fapta dedusă judecării – constituie un act oficial, comis în sfera atribuțiilor de șef de stat în mod firesc va funcționa – imunitatea funcțională în mod perpetuu.

Pentru a epuiza doctrinar problema naturii infracțiunii considerăm că sub incidența **imunității funcționale** intră doar faptele care se încadrează **în sfera de exercițiu a atribuțiilor prezidențiale**. *Per a contrario*, odată ce a fost reglementată imunitatea de drept material și modul ei de funcționare, este evident că imunitatea procedurală funcționează exclusiv pe durata mandatului.

Continuând raționamentele, de exemplu la săvârșirea unei infracțiuni de trafic de influență cu ocazia semnării unor acorduri internaționale sau de exemplu coruperea pasivă pentru acordarea unor grade speciale – răspunderea penală se va realiza în condiții de drept comun dacă mandatul său deja a încetat. Cu atât mai mult pentru fapte care nu au nici o tangență cu funcția de președinte așa cum le descrie acuzatorul.

În ceea ce privește limita materială a imunității funcționale, aceasta a făcut obiectul multiplelor analize doctrinare, dar și a jurisprudenței constituționale.

Astfel, laitmotivul acestui paragraf este că odată cu încadrarea faptei ca fiind comisă în exercitarea atribuțiilor de serviciu, protecția conferită de imunitatea de drept material va funcționa în mod absolut, perpetuu inclusiv după încetarea mandatului, fapt neaplicabil în speța dedusă judecării unde regula respectivă să aplică *per a contrario*.

În respectivele condiții, norma criticată vine în contradicție și cu art. 20 din Constituție: **Accesul liber la justiție**: (1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile,

libertățile și interesele sale legitime. (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție. Care transpune în practică articolul 6 al CcEDO, precum și a art. 16 din Constituție: (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Deși Articolul 6 CEDO nu garantează în mod absolut dreptul la un apel în materie penală (acesta fiind prevăzut de Articolul 2 din Protocolul nr. 7 la CEDO), în momentul în care un stat decide să judece o persoană **direct de către instanța sa supremă**, privînd-o de o cale de atac ordinară la o instanță superioară de fond, procedurile din acea instanță unică trebuie să ofere **garanții compensatorii extrem de riguroase**.

Aplicarea „mecanică” a normei criticate, transformă Curtea Supremă de Justiție dintr-o instanță de garanție constituțională într-o instanță de excepție (ceea ce este interzis de art. 115 din Constituție). Or, Curtea Constituțională a statuat în jurisprudența sa că normele Legii Supreme nu pot fi interpretate izolat și în defavoarea subiectului.

Articolul 115 alin. (3) din Constituție interzice în mod expres înființarea de instanțe de excepție. În măsura în care art. 39 pct. 2) CPP este aplicat unui fost președinte după încetarea mandatului – fără ca acesta să beneficieze de garanțiile specifice funcției (ridicarea imunității de către Parlament) – CSJ își pierde rolul de instanță supremă ordinară și este transformată *ad-hoc* într-un **tribunal special**, constituit exclusiv pe criteriul statutului trecut al persoanei.

Dacă un fost președinte este lipsit de protecția Parlamentului, el trebuie să beneficieze de regulile de drept comun privind competența (judecata la instanța de fond). Păstrarea doar a competenței CSJ constituie o **extindere abuzivă a atribuțiilor instanței supreme**, neprevăzută de Constituție.

În lumina tuturor argumentelor expuse, se evidențiază o viciere structurală a normei criticate. Prin redactarea sa lacunară și necorelată cu exigențele constituționale, **articolul 39 pct. 2) din Codul de procedură penală creează o anomalie juridică**: deconectează competența de excepție ale Curții Supreme de Justiție de la mecanismul obligatoriu al imunității și al procedurii de *impeachment* prevăzute de art. 81-82 din Constituție.

Această omisiune legislativă transformă o garanție procesuală menită să protejeze funcția de șef de stat într-un regim judiciar discriminatoriu aplicat unui fost demnitar. Extinderea automată a competenței CSJ ca instanță de fond după încetarea mandatului produce un dublu efect:

- **Privarea de garanțiile funcției**: persoana este cercetată și judecată fără activarea mecanismului constituțional de ridicare a imunității;

- **Privarea de garanțiile cetățeanului**: persoanei i se refuză dreptul de a fi judecată de instanțele de fond de drept comun.

Prin urmare, o astfel de aplicare mecanică deturneză Curtea Supremă de Justiție de la rolul său de instanță supremă ordinară și o transformă *ad-hoc* într-o instanță specială/de excepție, fapt interzis expres de art. 115 alin. (3) din Legea Supremă.

În absența unei proceduri de *impeachment* inițiate în timpul mandatului, odată ce mandatul a încetat, fostul Președinte trebuie supus strict normelor generale de procedură penală. Păstrarea unei competențe exclusive a CSJ în afara cadrului constituțional încalcă

flagrant principiul egalității în fața legii (art. 16), dreptul la un proces echitabil și accesul liber la justiție (art. 20), precum și exigențele de calitate și previzibilitate a legii.

Argumentarea cererii de suspendare a acțiunii art.39 pct. 2) din CPP.

În temeiul art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională: În vederea evitării prejudiciilor și a consecințelor negative iminente și ireparabile de o gravitate semnificativă, se poate dispune suspendarea acțiunii: actelor normative care afectează sau se referă la drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

În jurisprudența sa constantă Înalta Curte a statuat: Survenirea unor eventuale consecințe negative asupra drepturilor persoanei și riscul desfășurării unei proceduri afectate de un viciu de neconstituționalitate prevalează asupra interesului temporar de aplicare a normei. Suspendarea previne riscul ca actele îndeplinite să fie afectate de o nulitate survenită ca urmare a constatării neconstituționalității normei de competență.

Astfel, persistă riscul iminent de producere a unor consecințe grave și ireparabile asupra dreptului la un proces echitabil, or, desfășurarea judecării cauzei penale în primă instanță direct de către Curtea Supreme de Justiție produce un efect procesual ireversibil. În ipoteza în care Curtea Constituțională va admite ulterior excepția și va declara norma neconstituțională, viciul de competență materială și privarea de apel nu mai pot fi remediate eficient ulterior, întrucât actele procesuale îndeplinite de o instanță fără competență jurisdicțională sunt lovite de nulitate absolută, iar rejudecarea cauzei la instanțele de fond de drept comun ar presupune reluarea întregului proces penal.

Continuarea aplicării normei contestate obligă Curtea Supremă de Justiție să acționeze într-o calitate contrară rolului său constituțional – și anume ca instanță de fond de excepție pentru un fost demnitar. Până la soluționarea problemei de constituționalitate, menținerea acestei stări de incertitudine generează o ingerință directă în principiul interzicerii instanțelor extraordinare (art. 115 alin. (3) din Constituție), punând sub semnul întrebării legitimitatea întregului proces penal desfășurat.

Astfel, suspendarea normei nu împieteează asupra înfăptuirii justiției, ci asigură că judecata se va desfășura de către instanța legal constituită, respectând principiul securității raporturilor juridice. Iar continuarea aplicării normei cauzează un prejudiciu direct, imediat și ireparabil dreptului la egalitate în fața legii (art. 16) și accesului liber la justiție (art. 20).

În sensul argumentelor expuse iminența aplicării normelor contestate în privința persoanelor afectate creează riscul desfășurării unor proceduri penale în baza unor prevederi suspectate de neconstituționalitate, ale căror efecte procesuale nu vor mai putea fi remediate ulterior. Suspendarea este necesară pentru a garanta securitatea juridică și dreptul la un proces echitabil, motiv pentru care **solicităm: suspendarea acțiunii art. 39 pct. 2) din Codul de procedură penală până la pronunțarea pe fond a Curții Constituționale.**

IV – CADRUL CONSTITUȚIONAL

Constituția Republicii Moldova

Articolul I

Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 16

Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) **Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.**

În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 81

Incompatibilități și imunități

(1) Calitatea de Președinte al Republicii Moldova este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite.

(2) Președintele Republicii Moldova se bucură de imunitate. El nu poate fi tras la răspundere juridică pentru opiniile exprimate în exercitarea mandatului.

(3) **Parlamentul poate hotărî punerea sub acuzare a Președintelui Republicii Moldova, cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților aleși, în cazul în care săvârșește o infracțiune. Competența de judecată aparține Curții Supreme de Justiție, în condițiile legii. Președintele este demis de drept la data rămânerii definitive a sentinței de condamnare.**

Articolul 115

Instanțele judecătorești

(1) Justiția se desfășurază prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

(2) Pentru anumite categorii de cauze pot funcționa, potrivit legii, judecătorii

specializate.

(3) Înființarea de instanțe extraordinare este interzisă.

(4) Organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sunt stabilite prin lege organică.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Urmare celor expuse, în conformitate cu prevederile art. 1, 7, 16, 20, 23, 81 și 115 din Constituția Republicii Moldova, articolul 4 alin. (1) lit. a), 24, 25 alin.(1) lit. g) și art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Solicit Înaltei Curți:

1. Admiterea spre examinare a prezentei sesizări;
2. Suspendarea acțiunii art. 39 pct. 2) din Codul de procedură penală până la pronunțarea pe fond a Curții Constituționale;
3. Declararea neconstituțională a prevederilor art.39 pct. 2) din Codul de procedură penală *în partea aplicării acestora în privința infracțiunilor săvârșite de ex-Președinți.*
4. Formularea unei adrese Parlamentului Republicii Moldova în vederea lichidării ambiguității normei criticate.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Obiectul prezentei sesizări nu a fost anterior obiect al constituționalității sau al interpretării Constituției.

VII - LISTA DOCUMENTELOR

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Digitally signed by Dodon Igor
Date: 2026.08.18 14:11:23 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

